

ІСТОРИЯ УКРАЇНИ В РОМАНАХ

Ігор
МАКАРУК
Катерина
МАКАРУК

КНЯЗЬ-ВАРВАР

ПРОКЛЯТТЯ ВОЛХВІВ

ХАРКІВ
«ФОЛІО»
2015

Пролог

ОДНА МИТЬ ДИТИНСТВА

По-літньому гарний день вже поступово хилився до тієї пори, коли сонце полишає зеніт і плавно починає скочуватися до лінії горизонту, яка височіла над тими пагорбами, що простягнулися від великої річки ген-ген, в манливу далечінь. Це був саме той день, коли у сонячному промінні купався неймовірно п'янкий запах квітучої липи, що, в поєднанні з легеньким вітерцем, створював неймовірну атмосферу. Ту атмосферу, якою хочеться насолоджуватися, вдихати на повні груди і, заплющивши очі, йти назустріч тому благосному відчуттю.

Саме такими відчуттями самотньо бавився дев'ятирічний Володимир. Він марив ясним сонечком, підхоплював легенький подих вітерцю, наповнюючи ним свої дитячі груди і заплющивши очі, починав бігти за ароматним запахом липи, так, щоб бодай на одну мить не втратити його. А коли п'янкий запах таки втрачався, і вітерець, наче бавлячись з малюком, направляв свій подих у інший напрямок, Володимир зупинявся, відкривав повіки, знову звертав свій погляд до сонця, визначаючи, який шлях воно здолало у напрямку горизонту, за той час, відколи він грайливо забавляв вітер. Інколи Володимир здавалося, що сонце не здійснило ні кроку, а іноді він з душевним трепетом зауважував, що велике небесне світило наче зачепилося за маленьку хмаринку і з нею разом пливе по небу, як вітрильна чайка, що лине хвилястим Дніпром.

Володимир знову глибоко вдихнув, набравши повні груди повітря, заплющив очі і, широко розставивши руки, зі сміхом почав бігти за п'яним запахом липового цвітіння. Хлопчина біг і йому здавалося, що весь світ, зараз у цю мить, готовий перед ним розступитися. Від такого відчуття у малого княжича аж дух спирало і серцю в грудях було замало місця. Володимир хотілося, щоб ця мить тривала, якщо не вічно, то хоча б якомога довше. Щоб було сили насолодитися нею удосталь...

Аж раптом княжич на щось наштовхнувся і мало не впав від несподіванки. Володимир розплющив очі і побачив перед собою двох старших братів: Ярополка і Олега. Він спробував їм усміхнутися, але усмішка не вийшла надто привітною. У душі молодший княжич розумів, що йому не варто чекати від цієї зустрічі чогось хорошого. Крім того, усім душевним еством Володимира пробіглося роздратування за втраченими по-дитячому казковими відчуттями. А Ярополк і Олег тим часом стояли та надмірно дивилися на свого молодшого брата.

— Смерде, ти як стоїш перед княжичами? — злобно звернувся Олег до Володимира, намагаючись своїми словами як найбільш дошкульно принизити його.

І дійсно, слова сказані Олегом, наче голкою, прокололи серце малого Володимира. У скронях натужно запульсувала кров. Йому важко було знести таку образу, але що він міг зараз вдіяти? Від роздратування і образи малий княжич на якусь мить закусив нижню губу.

— Я не смерд, — з притиском і злісним відблиском у очах процідив крізь зуби Володимир.

— Якщо ти не смерд, то може закуп? — нахабно запитав Олег і розсміявся, розуміючи, що його слова ще більше принижують малолітнього Володимира.

— Я княжич, такий же як і ви, — промовив гордливо Володимир, піднявши догори підборіддя, намагаючись відстояти своє кровно-княже право. — Я син Великого князя київського Святослава Ігоровича...

— Можеш себе величати ким завгодно, байстрюче, але насправді ти син брудної служниці, тому не маєш ніякого права називатися княжичем, — наче вирок проголосив Ярополк таким голосом, наче він вже Великий князь, а тоді різко, намагаючись налякати Володимира, наказав: — Ставай на коліна перед княжичами, син блудниці.

Володимир не міг вже зносити болючі та принизливі образи, він відчув, що може зараз розплакатися. Сльози хвилиною, із глибини душі, від самого серця почали накочуватися до очей. Тому, щоб не розплакатися перед жорстокими братами, Володимир різко розвернувся і побіг у бік річки, до піщаного берега. Він мав надію, що брати залишать його в спокої, вони вже достатньо його принизили, тому не побіжать за ним. Але він помилявся, старші і дужчі брати швидко наздоганяли його.

Володимир відчув сильний поштовх у спину, від якого він спіткнувся і, зробивши ще декілька кроків, з розмаху боляче упав обличчям у пісок, відчувши, як піщинки заскреготали між зубів. Біль від поштовху і падіння розбігся по усьому тілу малюка.

«Вони хочуть мене вбити!» — жахлива думка промайнула в голові малого Володимира. І ця думка посилилася непереборним страхом упереміш із лютою ненавистю, яка прорізала його свідомість в ту мить, коли Ярополк взяв його за комір сорочки і різко шарпнув. Край натягнутого комірця уп'явся в горло Володимира, заважаючи йому дихати. Малий княжич закашлявся і заплющив очі, не маючи насаги протистояти, своєю, як він вважав, братові-вбивці.

Але Ярополк не мав на меті вбивати молодшого брата, його душа жадала іншого. Він бажав продовжити глум і приниження, поки що набагато слабшого за нього Володимира. Він підняв його за комір і поставив перед собою на коліна, задоволено усміхаючись від потішеного жорстокістю самолюбства.

— Вклоняйся до ніг майбутньому Великому князю цієї землі, син блудниці, — прохрипів розгарячений Ярополк, не

замислюючись до яких наслідків, у майбутньому, може привести ця наруга.

А Володимир, важко дихаючи, примружив очі і спідлоба, з ненавистю глянув на свого кровного кривдника. В цю мить біль за образу і злоба почали перемагати страх. Він скреготнув зубами, збираючи до купи пісок, який там застряг.

— Ось тобі твоя земля, невігласе, — відчайдушно і безстрашно прохрипів Володимир і виплюнув зібрані піщинки, які скреготіли на зубах, Ярополку на його вузькі штани.

Побачивши це, Ярополк оскаженів. Важко задихаючись від люті, він з усього розмаху вдарив Володимира по обличчю. Кров бризнула із носа і розбитих губ. Володимир здригаючись впав на землю і закрив болюче обличчя обома долонями.

Ярополк же почав бити ногами тіло майбутнього Великого князя київського Володимира Ясне Сонечко, який лежав втративши свідомість, на піску, поблизу берега річки. Ярополк вдарив його ногою раз, вдруге, але тут, злякавшись всього, що відбувається, схаменувся Олег і почав відтягувати старшого брата від молодшого.

— Доста з нього, пішли, а то ще хтось побачить і батькові скаже, — намагаючись врозумити брата, стурбовано промовив Олег.

Ярополк хотів ще раз вдарити Володимира, але слова про батька подіяли на нього, як ківш холодної води, він зупинився. Його руки тремтіли і він важко дихав. Ще раз глянувши на бездиханне тіло, Ярополк плюнув зпересердя в бік Володимира і пішов до стежки, яка вела до великокнязівського двору, через невеликий заросляк, щоб на певний час заховатися в ньому. Слідом за ним пішов і Олег.

Коли Володимир прийшов до тями і усвідомив, що з ним відбулося на цьому піщаному березі, то біль і люта ненависть почали розривати його дитячі груди недитячим риданням. Ще зранку весь світ і життя здавалися йому чудовими і прекрасними, а зараз він відчув все зло цього світу, направлене лиш на нього, маленького скривдженого хлопчика. Його біла істерика, він тремтів усім тілом і тремтів не від холоду, а від

лютої злости і невідрадного почуття до своїх братів. Очі горіли нездоровим вогнем, і цей вогонь буде виникати в очах Володимира протягом всього його життя, коли він буде чути імена своїх братів-кривдників, яких він тоді, на тому піщаному березі, викреслив зі свого подальшого життя, знаючи, що їм не буде прощення ніколи.

Трохи заспокоївшись, він спробував витерти з обличчя ту суміш крові, піску і сліз, які застигли на його щоках, губах і підборідді. Але торкнувшись розбитих губ і носа, він знову, відчувши різкий біль, зціпив зуби від нової хвилі ненависті, яка виростала із його єства, ширилася ним і поглинала кожну частинку його тіла, щоб вкоренитися там назавжди, щоб не забути ніколи, ні за яких обставин.

І тут Володимир, підвівши погляд, побачив Добриню. «Дядько, ось хто мене захистить», — рятівна думка промайнула в свідомості Володимира. Він зірвався з місця і кинувся до свого кровного захисника, який зупинився за два кроки, вражений побаченим.

— Хто посмів вчинити таке з тобою? — стурбовано запитав Добриня, пригорнувши до себе скривдженого малюка.

— Я їх ненавиджу, — прохрипів Володимир, приникнувши всім своїм дитячим тілом до кремезного Добрині, — і буду ненавидіти до тих пір, поки вони житимуть. До тих пір, поки вони не помруть. А коли помруть, то вони прокляті не знайдуть шляху до воріт Ірійських...

А ясне сонечко байдуже, незважаючи на перипетії земного життя, мовчки скотилося до горизонту і сховалося за ген он тими пагорбами, щоб сьогодні більше нікому не світити.

Розділ перший

ЗЕМЛЯ КИЇВСЬКА. ВАЖКЕ РІШЕННЯ

...«Далекий відгомін століть, плином своїм безповоротним, лине понад Землею, проникаючи у свідомість людей, які живуть на благословенних теренах, і, не затримуючись, розправивши крила, вириваються у майбутнє, чекаючи нас там із нетерпінням», — мислив я, спостерігаючи за птахом, який, наче знак Богів, пролинув попри нас, на інший берег річки.

— Я вже колись жив на цій Землі, — раптом промовив Данеслав, відірвавши мене від моїх роздумів.

Я, усміхнувшись, подивився на свого товариша, але, наткнувшись на серйозний і упевнений погляд, мимохіть мовчки кивнув головою. Не тому, що я погоджувався, а тому, що мені також хотілося бути упевненим у всьому тому, що я бачив і знав.

— Ти також, Ингваре, тоді жив, — ствердно і переконливо хитнув головою Данеслав, дивлячись мені прямо у вічі.

«Невже це все правда?» — мовчки, дивлячись у вічі своєму товаришеві, запитав я сам себе.

— Поглянь навколо, так було завжди на нашій рідній землі, — Данеслав говорив, і мені здалося, що він дивиться попри мене, десь туди, у сиву далечінь. — Люди орали, сіяли, вирощували, жали, а у часи лихої біди кидали рало і брали у руки меч зі щитом, а у серце відвагу і звитягу.

— Так чинили наші предки, — кивнувши головою, промовив я, щоб підтримати товариша.

— Так чинимо і ми. Так само ходитимуть нашими слідами нащадки рідного Роду нашого. Тому що це наша Земля, яка від Богів перейшла до наших пращурів. А від них, покоління за поколінням віддана нам на збереження, процвітання і передачу нашим нащадкам. Від самого народження аж до смерті.

— Від віку на всі часи, — продовжив я мовити сакральні слова, а сам подумав: «Він і напrawdę сильніший за мене. І віра його незламна».

— Інгваре, — звернувся до мене мій друг, — ти пам'ятаєш, що нам казав старий мольфар Орій Давній, там, на горі Гук Мольфарський?

Я знову поглянув йому у вічі і неупевнено кивнув головою, тому що мені здавалося, що я пам'ятав, але не знав, чи це було насправді, чи це мені наснилося.

— Орій говорив: «Слухайте, нащадки славних предків своїх, слово сущих у роді небесному: «Дітей своїх родовими іменами називайте, щоб не перервався у родинах ваших зв'язок предків з нащадками. Родове ім'я, дане вашому чаду від предків, від самого роду небесного, — вірний оберіг, а чужорідне ім'я — все одно, що прокляття. Родове ім'я — Пам'ять Родову відмикає, чужорідне — безрідним на землі жити прирікає. Пам'ятайте, родичі, що ви — Сварожичі-Божичі від народження, діти Рідних Богів наших. Тому називайте своїх дітей тими іменами, які Богів і предків прославлятимуть, і Боги перебуватимуть у дітях ваших та у справах і помислах їхніх. Славте, родичі, рід небесний! З роду небесного ви у світ прийшли, у роді земне втілення знайшли, та в строк свій з роду земного в рід небесний повернетесь, як це Родом Самим визначено. Славу творіть Рідним Богам! Серцем — Праві дотримуйтесь. Адже стежа Праві — не десь, а тут — по дорогам земним пролягає. І як ви йдете по землі, свою честь і вірність роду зберігаючи, — так по шляху Праві до Обителі Світла Божого піднімаєтесь, яка у Серці вашому перебуває від віку нетлінного. Стежкою Праві у минулі часи предки ваші йшли і вам те ж творити заповідали. Так і ви,

ланцюг родів земних продовжуючи, нащадкам своїм те ж саме заповідайте. І нехай не перервуться ланцюги родів земних ваших, поки Сонце красне світить, поки Мати Сира-Земля родить! Від Кола до Кола! Слава Роду Вседержителю! Слава роду небесному! Слава роду земному!

І у цю мить я все згадав...

1. Добромир Поклінний. Це було його життя

Зима поступово послаблювала свою міць, перед впевненим наступом весни. Люди дякували Богам за пережиту холодну зиму і з надією на тепло та добро дивилися у майбутній річний кругообіг. Адже на порозі поставав новий рік. Це вже був 6495 рік від того часу, коли Боги створили цей світ і подарували його для життя першим людям нашої землі.

— Все буде добре! Боги нас оберігають і люблять, — міркуючи промовив колишній посадник переяславський, боярин Добромир Поклінний, наче сам себе переконуючи у світлості прийдешніх часів.

Усамітнившись, Добромир сидів у своїх боярських хоромах, які знаходилися у самому центрі переяславського дитинцю. А який був дитинець у Переяславі, було відомо усім у Київській державі.

Поважний боярин розмістився у зручному дубовому кріслі, яке стояло біля каміна, що палахкотів живильним теплом, у лівій частині просторої, багато прибраної кімнати. Добромир хотів відпочити, а заодно і помислити над днями, як минувшими, так і тими, що грізно поставали на обрії. Зробити це боярин міг лише тут, у своїх гостинних і милих серцю палатах.

Ця кімната була постійним пристанищем старого боярина. Тут він проводив більшу частину свого дня, працював, перебував у роздумах, спогадах. Саме у цих палатах Добромир приймав своїх поважних гостей. Інколи навіть траплялося, що

Зміст

Дійові особи та історичні постаті, про яких згадується в романі	3
Від автора	10
Пролог. <i>Одна мить дитинства</i>	20
Розділ перший. Земля київська. Важке рішення	25
1. Добромир Поклінний. Це було його життя	27
2. Мечислав. На Переяславському тракці	43
3. Святovid. Боги дали нам цю землю	57
4. Ладомира. Володарка цієї ночі	73
5. Святovid. Дорогою у напрямку смерті	89
6. Святозар. За межею Великодньої жертви	108
7. Посланники візантійські. Вислухай і прийми	121
8. Добрина Ніскиніч. Дорогою до Вишгорода	137
9. Великий князь Володимир. На порозі важливого рішення	154
10. Великий князь Володимир. За межею розуміння	168
11. Великий князь і Великий воєвода. Рішення прийнято	181
12. Сігурд Ейріксон. Вранішня дорога до Києва	193
13. Знахарка Ягна Ясна. Перемогла, але не здолала	208
14. Відьма київська. Дорога до Бога	218
15. Добромир. Очі кровного зрадника	233
Епілог першого розділу	247
Розділ другий. <i>Рідна земля. На шляху до чужої війни</i>	249
1. Олаф Трюгвасон. Повернення і спогади	250
2. Данеслав Святозарич. Подорож перша	264
3. Сергій Студит. Надія поступово згасає	281
4. Олаф Трюгвасон. Тривожне видіння, яке вказує шлях	296
5. Чаруна. Знахарка від Бога	313

6. Великий князь Володимир Святославович. Війні бути . . .	324
7. Святозар Світлий. Тепер все буде по-іншому	335
8. Ягна і Святозар. Біле і темне коло	346
9. Данеслав Святозарич. Подорож друга і третя	359
10. Князь Володимир. Хто говоритиме з Богами?	371
11. Ингвар. Останній учень волхва Всеслава	384
12. Великий князь київський. Принесення жертви	397
13. Данеслав. Подорож четверта і п'ята	411
14. Верховний волхв Святозар. Перша змова волхвів	429
15. Карпатський мольфар. Священна гора	448
Епілог другого розділу	458
Епілог	460
Примітки	471